

BIBLIOGRAFIA (wybór)

- Adhikari P., *Conflict-induced displacement, understanding the causes of flight*, „American Journal of Political Science” 2019, nr 57.
- Adler E. R., Aleksium N., *Seeking relative safety. The flight of Polish Jews to the east in the autumn of 1939*, „Yad Vashem Studies” 2018, R. 46, nr 1.
- Adler E. R., *Na skrzyżowaniu dróg: Hrubieszów i polscy Żydzi między okupacją niemiecką i sowiecką*, [w:] *Syberiada Żydów polskich. Losy uchodźców z Zagłady*, red. L. Zessin-Jurek, K. Friedla, Warszawa 2020.
- Adler E. R., *Survival on the margins. Polish Jewish refugees in the wartime Soviet Union*, Cambridge 2020.
- Agamben G., *The Open*, tłum. K. Attell, Stanford 2004.
- Agamben G., *Co zostaje z Auschwitz. Archiwum i świadek*, tłum. S. Królak, Warszawa 2008.
- Albin K., *List gończy. Historia mojej ucieczki z Oświęcimia i działalności w konspiracji*, Oświęcim–Warszawa 1996.
- Aleksandrowicz J., *Kartki z dziennika doktora Twardego*, posł. W. Bartoszewski, Kraków 2017.
- Aleksium N., Stola D., *Wszyscy krawcy wyjechali. O Żydach w PRL*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2008, nr 2.
- Altschuler M., *The distress of Jews in the Soviet Union in the wake of the Molotov-Ribbentrop pact*, „Yad Vashem Studies” 2008, R. 36, nr 2.
- Améry J., *Poza winą i karą. Próby przelamania podjęte przez złamanego*, tłum. R. Turczyn, posł. P. Weiser, Kraków 2007.
- Anigstein L., *Foreword. A symposium of Polish medical contributions in World War II*, „Texas Reports on Biology and Medicine” 1947, t. 5, nr 2, s. 155.
- Ankiewicz J., *Majdanek. 15 I – 17 V 1943 r. Dziennik*, oprac. J. Laskowska, Lublin 2010.
- Apfelbaum E. (red.), *Choroba głodowa. Badania kliniczne nad głodem wykonane w getcie warszawskim z roku 1942*, Warszawa 1946.
- Apostoł-Staniszevska J., *Echa okupacyjnych lat*, Warszawa 1973.
- Ariès P., *Historia dzieciństwa. Dziecko i rodzina w czasach ancien régime'u*, tłum. M. Ochab, Warszawa 2010.
- Aschheim S. E., *Brothers and strangers. The east European Jew in German and German Jewish consciousness, 1800–1923*, Madison 1982.
- Baer M. de, *Prace przygotowawcze nad represją zbrodni wojennych 1941–1943*, „Państwo i Prawo” nr 3 (1948).
- Bartnikowski B., *Dzieciństwo w pasiakach*, Oświęcim 2007.
- Bartosik I., Willma A., *Ja z krematorium Auschwitz: rozmowa z Henrykiem Mandelbaumem, byłym więźniem członkiem Sonderkommando w KL Auschwitz*, Warszawa–Bydgoszcz 2009.
- Batawia S., *Rudolf Höss. Komendant obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu*, „Biuletyn Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce” 1951, t. 7.

- Bauer Y., *They chose life. Jewish resistance in the Holocaust*, New York 1973.
- Bauer Y., *The Jewish emergence from powerlessness*, Toronto–Buffalo 1979.
- Bauman Z., *Modernity and the Holocaust*, Ithaca 1989.
- Bauman Z., *Życie na przemiał*, tłum. T. Kunz, Kraków 2004.
- Becher M., Bock D., *Rethinking the Muselmann in Nazi concentration camps and ghettos. History, social life, and representation*, „The Journal of Holocaust Research” 2020, R. 34, z. 3.
- Benz W., *Erschießen oder aburteilen? Interalliierte Beschlüsse zu dem Umgang mit den NS-Tätern*, [w:] G. Morsch, R. Traba, K. Woniak (red.) *Im Schatten von Nürnberg Transnationale Abhandlung von NS-Verbrechen*, Berlin 2019.
- Berlin I., *Cztery eseje o wolności*, tłum. H. Bartoszewicz, Warszawa 1994.
- Bernstein M. A., *Foregone conclusions. Against apocalyptic history*, Berkeley 1994.
- Bessmann A., Buggeln M., *Befehlsgeber und Direkttäter vor dem Militärgericht. Die britische Strafverfolgung der Verbrechen im KZ Neuengamme und seinen Außenlagern*, „Zeitschrift für Geschichtswissenschaft” 2005, nr 6.
- Bialowitz P., *Bunt w Sobiborze. Opowieść o przetrwaniu w Polsce okupowanej przez Niemców*, tłum. P. Kowalik, Warszawa 2008.
- Blatt T. T., *Ucieczka z Sobiboru*, tłum. M. Szubert, Warszawa 2010.
- Bloch J., *Justice Outlawed: administration of law in German-occupied territories, with foreword by Henry Slessor* London 1943.
- Boćkowski D., *Losy żydowskich uchodźców z centralnej i zachodniej Polski (bieżeńców) przebywających na terenie obwodu białostockiego w latach 1939–1941*, „Studia Podlaskie” 2006, nr 16.
- Bohra-Mishra P., Massey D. S., *Individual decisions to migrate during civil conflict*, „Demography” 2011, R. 48, nr 2.
- Boksański Z., *Tożsamości zbiorowe*, Warszawa 2005.
- Braitberg S. A., *Surviving in a world gone mad. My fight for freedom from Hitler and Stalin. A memoir*, St. Louis 1998.
- Brzosko-Mędryk D., *Niebo bez ptaków*, Warszawa 1968.
- Brzoza C., Roliński A. (wybór i oprac.), *Bij bolszewika! Rok 1920 w przekazie historycznym i literackim*, Kraków 1990
- Canin M., *Przez ruiny i zgliszcza. Podróż po stu zgładzonych gminach żydowskich w Polsce*, tłum. M. Adamczyk-Garbowska, Warszawa 2018.
- Carpi A., *Dziennik z Gusen. Wstrząsająca relacja więźnia zilustrowana grafikami wykonanymi w obozie*, tłum. G. Melillo, B. Budzyński, Zakrzewo 2009.
- Cesarani D., *Final solution. The fate of the Jews 1933–1949*, London 2016.
- Chare N., Williams D., *The Auschwitz Sonderkommando. Testimonies, histories, representations*, Cham 2019.
- Chari A., Braatz T., *Podczłowiek. Wspomnienia członka Sonderkommanda*, tłum. M. Antkowiak, Warszawa 2012.
- Christians L., *Piekło XX wieku. Zbrodnia, hart ducha i miłosierdzie*, Warszawa 1946.

- Chrobaczyński J., *„Nie okrył się niestawą naród polski”. Społeczne aspekty września 1939 roku*, Kraków 2002.
- Chrobaczyński J., *Dwie kłęski. Wrześniowy syndrom 1939 i klęska Francji 1940 w postawach, zachowaniach i nastrojach społeczeństwa polskiego. Próba retrospekcji i komparatystyki. Kontrowersje i dylematy*, Kraków 2015.
- Chrobaczyński J., *Gdańskie Muzeum II Wojny Światowej versus tzw. polityka historyczna*, Toruń 2019.
- Chrobaczyński J., *Postawy, zachowania, nastroje. Społeczeństwo Krakowa wobec wojny i okupacji 1939–1945*, Kraków 1993.
- Chylińska M., *Kobiety w Oświęcimiu-Brzezince*, „Przegląd Lekarski – Oświęcim” 1988, t. 45, nr 1.
- Ciesielska M., *Tyfus – groźny zabójca i cichy sprzymierzeniec*, Warszawa 2015.
- Ciesielska M., *Lekarze getta warszawskiego*, Warszawa 2018.
- Ciesielska M., *Wojenne losy tzw. grupy lwowskiej dr. Ludwika Flecka*, [w:] *Żydzi na Kresach Wschodnich w XIX i XX wieku*, red. J. Lusek, Bytom 2019.
- Cieślakowski J., *Wielka zabawa. Folklor dziecięcy, wyobrażenia dziecka, wiersze dla dzieci*, Wrocław 1985.
- Cobel-Tokarska M., *Bezludna wyspa, nora, grób. Wojenne kryjówki Żydów w okupowanej Polsce*, Warszawa 2012.
- Cooper C. G., *Act of state and sovereign immunity. A further inquiry*, „Loyola University Chicago Law Journal” 1980, R. 11, z. 2.
- Cyprian T., Sawicki J., *Prawo norymberskie. Bilans i perspektywy*, Warszawa 1948.
- Cyprian T., Sawicki J., *Walka o zasady norymberskie 1945–1955*, Warszawa 1956.
- Cyprian T., Sawicki J., *Nieznana Norymberga. Dwanaście procesów Norymberskich*, Warszawa 1965.
- Cywiński P. M., *Zagłada w pamięci więźniów Sonderkommando*, Oświęcim 2015.
- Czech D., *Kalendarz wydarzeń w KL Auschwitz*, Oświęcim 1992.
- Czocher A., *Mechanizmy represji i struktura terroru dnia codziennego. Przykład Krakowa 1939–1945*, [w:] *„Fikcyjna rzeczywistość”. Codzienność, światy przeżywane i pamięć niemieckiej okupacji w Polsce*, red. R. Traba, K. Woniak, A. Wolff-Powęska, Warszawa–Berlin 2016.
- Davidson Pankowsky H., *East of the storm. Outrunning the Holocaust in Russia*, Lubbock 1999.
- Deselaers M., *Bóg a zło. W świetle biografii i wypowiedzi Rudolfa Hössa, komendanta Auschwitz*, tłum. J. Zychowicz, Kraków 1999.
- Dobkiewicz A., *Mała Norymberga. Historie katów z Gross-Rosen*, Kraków 2020.
- Domańska E., *Czy Libera mógłby nas jeszcze uratować?*, „Obieg” 2006, nr 13.
- Domańska E., *Nekros. Wprowadzenie do ontologii martwego ciała*, Warszawa 2017.
- Dowty A., *Closed borders. The contemporary assault on freedom of movement*, New Heaven 1987.
- Dwork D., Pelt R. J. van, *Flight from the Reich. Refugee Jews, 1933–1946*, New York 2009.
- Dziewięcki B., *Z dna piekła. Moje przeżycia w niemieckich obozach koncentracyjnych 1943–1945*, Gdynia 2015.
- Edelman M., *I była miłość w getcie*, wysłuchała i zapisała P. Sawicka, Warszawa 2009.

- Elster A., *Ocalony z Zagłady. Wspomnienia chłopca z Sokółowa Podlaskiego*, red. i wpraw. B. Engelking, J. Grabowski, tłum. E. Olender-Dmowska, Warszawa 2014.
- Engelking B., *Sny jako źródło do badań nad Zagładą*, „Zagłada Żydów. Studia i Materiały” 2008, t. 9.
- Engelking B., *Jest taki piękny słoneczny dzień... Losy Żydów szukających ratunku na wsi polskiej 1942–1945*, Warszawa 2011.
- Engelking B., Grabowski J. (red.), *Dalej jest noc. Losy Żydów w wybranych powiatach okupowanej Polski*, t. 1–2, Warszawa 2018.
- Erlichson Y. (Jerzy Edison), *My four years in Soviet Russia*, Boston 2013.
- Fedorowicz A., *Gladiatorzy z obozów śmierci*, Warszawa 2020.
- Fejkiel W., *Glód w Oświęcimiu*, „Zeszyty Oświęcimskie” 1964, nr 8.
- Feldman Y. S., „Not as sheep led to slaughter”? *On trauma, selective memory, and the making of historical consciousness*, „Jewish Social Studies” 2013, R. 19, nr 3.
- Fikus S., *Trudny spadek dysydentów III Rzeszy w Republice Federalnej Niemiec*, Warszawa 2013.
- Filipowicz B., *Artes liberales: Soubait de transmettre la science et les connaissances aux jeunes générations*, „Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio” 2019, nr 1(37).
- Filipowicz B., *Etyka w drzewie życia w ujęciu prof. Marii Ossowskiej*, „Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio” 2018, nr 1(33), s. 17.
- Finder Tasini M., *Where are we going?*, Cork 2012.
- Finkel E., *Ordinary Jews. Choice and survival during the Holocaust*, Princeton 2017.
- Fleck L., *W sprawie braku dostatecznej liczby lekarzy bakteriologów*, „Lekarz Wojskowy” 1934, t. 24, nr 6.
- Fleck L., *W sprawie obsługi bakteriologicznej Państwa*, „Lekarz Polski” 1934, nr 7.
- Fleck L., *Kilka spostrzeżeń i doświadczeń z dziedziny duru plamistego*, „Polski Tygodnik Lekarski” 1946, R. 1, nr 10.
- Fleck L., *Swoiste substancje antygenowe w moczu chorych na dur plamisty*, „Polski Tygodnik Lekarski” 1946, R. 1, nr 21.
- Flemming M., *Kodeks karny. Część wojskowa. Komentarz*, Warszawa 2000.
- Foucault M., *Filozofia, historia, polityka. Wybór pism*, tłum. i wstęp D. Leszczyński, L. Rasiński, Warszawa–Wrocław 2000.
- Frankl V.E., *Psycholog w obozie koncentracyjnym*, tłum. S. Zgórska, Warszawa 1962.
- Frankl V.E., *Wola sensu. Założenia i zastosowanie logoterapii*, tłum. A. Wolnicka, Warszawa 2010.
- Frankl V.E., *Człowiek w poszukiwaniu sensu. Głos nadziei z otchłani Holocaustu*, tłum. A. Wolnicka, Warszawa 2015.
- Friedländer S., *Czas eksterminacji. Nazistowskie Niemcy i Żydzi 1939–1945*, tłum. S. Kupisz, A.M. Nowak, K. Masłowski, Warszawa 2010.
- Fritzsche P., *Żelazny wiatr. Europa pod władzą Hitlera*, tłum. H. Jankowska, red. wyd. pol. A. Czocher, Warszawa 2019.
- Fromm E., *Ucieczka od wolności*, tłum. O. i A. Ziemilscy, przedm. F. Ryszka, Warszawa 1993.

- Fuks M. (oprac. i przyp.), *Adama Czerniakowa dziennik getta warszawskiego 6 IX 1939–23 VII 1942*, Warszawa 1983.
- Gardocki L., *Zarys prawa karnego międzynarodowego*, Warszawa 1985.
- Gawalewicz A., *Refleksje z poczekalni do gazu. Ze wspomnień muzulmana*, Oświęcim 2000.
- Georg E., *Die Wirtschaftlichen Unternehmungen der SS*, Stuttgart 1963.
- Gesché A., *Dieu pour penser*, t. 7: *Le sens*, Paris 2003.
- Glaser S., *Urywki wspomnień*, Londyn 1978.
- Gleichgewicht B., *Widziane z oddali*, Wrocław 1993.
- Głowiński M., *Czarne sezony*, Warszawa 1998.
- Główka Z., *Marian Główa. Wspomnienia. 7 obozów, 1841 dni i nocy*, Bielsko-Biała 2019.
- Goeschel C., *Suicide in Nazi Concentration Camps, 1933–9*, „Journal of Contemporary History” 2010, R. 45, nr 3.
- Goldlust J., *Z losem w swoich rękach czy zdani na jego łaskę? Polscy Żydzi w Australii o swoim doświadczeniu wojny w Związku Radzieckim*, [w:] *Syberjada Żydów polskich. Losy uchodźców z Zagłady*, red. L. Zessin-Jurek, K. Friedla, Warszawa 2020.
- Goold Adams M. E., *Praca Międzynarodowej Komisji w Cambridge do rekonstrukcji i rozwoju prawa karnego nad zagadnieniem ukarania zbrodni wojennych*, „Państwo i Prawo” nr 3 (1948).
- Grabowski J., *Judenjagd. Polowanie na Żydów 1942–1945. Studium dziejów pewnego powiatu*, Warszawa 2011.
- Grabowski W. (oprac.), *Protokoły posiedzeń Komitetu Ministrów dla Spraw Kraju, cz. 1: 1939–1941*, Warszawa 2008.
- Grad J., *Zabawa – analiza pojęć i koncepcji*, „Zabawy i Zabawki. Kwartalnik poświęcony zagadnieniom ludyzmu i ludyczności” 1997, nr 1–2.
- Greif G., „... płakaliśmy bez łez...”. *Relacje byłych więźniów żydowskiego Sonderkommando z Auschwitz*, tłum. J. Kapłon, Oświęcim 2001.
- Gritschneider O., *Von Anfang an nichtig. Die Todesurteile der nationalsozialistischen Kriegsgerichte*, „Fachzeitschrift für Kriegsdienstverweigerung und Zivildienst” 2002, z. 2.
- Gromulska M., *Uczone asystentki, genialne laborantki i ciche wolontariuszki – pierwsze kobiety zatrudnione w Państwowym Zakładzie Higieny w latach 1919–1925*, „Rocznik PZH” 1998.
- Gross J. T., Grudzińska-Gross I., *Złote żniwa. Rzecz o tym, co się działo na obrzeżach zagłady Żydów*, Kraków 2011.
- Gross J. T., *Strach. Antysemityzm w Polsce tuż po wojnie. Historia moralnej zapaści*, Kraków 2008.
- Grossmann A., *Ku nowej kartografii ocalenia. Żydowsy uchodźcy a utracona pamięć o wysiedleniu, traumie i ocaleniu w sowieckiej Azji Centralnej, Iranie i Indiach*, [w:] *Syberjada Żydów polskich. Losy uchodźców z Zagłady*, red. L. Zessin-Jurek, K. Friedla, Warszawa 2020
- Grudzińska M. (oprac.), *Dionyz Lénard. Relacja z pobytu w obozie na Majdanku (kwiecień–czerwiec 1942 r.)*, „Zeszyty Majdanka” 2014, t. 26.
- Grudzińska M., *Żydzi słowaccy w obozie koncentracyjnym na Majdanku*, „Studia Żydowskie. Almanach” 2004, nr 4.

- Grynberg H., *Ciąg dalszy*, Warszawa 2008.
- Grzybowski P.P., *Śmiech życia i śmierci. Od osobistych historii po edukację do pamięci o okupacji, gettach i obozach koncentracyjnych*, Bydgoszcz 2019.
- Grzymała-Siedlecki A., *Sto jedenastcie dni letargu. Wspomnienia z Pawiaka z lat 1942/1943*, Kraków 1965.
- Hart H., *Pojęcie prawa*, tłum. J. Woleński, Warszawa 1998.
- Heim S., Meyer B., Nicosia F.R. (red.), „*Wer bleibt, opfert seine Jahre, vielleicht sein Leben*”. *Deutsche Juden 1938–1941*, Göttingen 2010.
- Hen J., *Dziennik. 2000–2007*, Warszawa 2009.
- Hen J., *Nowolipie. Najpiękniejsze lata*, Warszawa 2011.
- Herling-Grudziński G., *Inny świat: zapiski sowieckie*, cz. 1, Paryż 1985.
- Hilberg R., *The destruction of the European Jews*, t. 1, New York 1985.
- Hilberg R., *Zagłada Żydów europejskich*, t. 1–3, tłum. J. Giebułtowski, Warszawa 2014.
- Hinrichsen K., *Befehlsnotstand*, [w:] *NS-Prozesse Nach 25 Jahren Strafverfolgung. Möglichkeiten – Grenzen – Ergebnisse*, red. A. Rückerl, Karlsruhe 1972.
- Hirszfeld L., *Obsługa bakteriologiczna Państwa*, „Lekarz Polski” 1934, R. 10, nr 5.
- Hirszfeld L., *Współczesny stan polskiej mikrobiologii*, „Polski Tygodnik Lekarski” 1949, R. 4, nr 29/30.
- Hirszfeld L., *Historia jednego życia*, Warszawa 1967.
- Hosenfeld W., „*Ich versuche jeden zu retten*”. *Das Leben eines deutschen Offiziers in Briefen und Tagebüchern*, red. T. Vogel, München 2004.
- Hosenfeld W., „*Staram się ratować każdego*”. *Życie niemieckiego oficera w listach i dziennikach*, tłum. J. Tycner i in., red. E.C. Król, Warszawa 2007.
- Hrybieński A., *Salon sztuki w czasie okupacji niemieckiej w Krakowie*, Kraków 1990.
- Huizinga J., *Homo ludens. Zabawa jako źródło kultury*, tłum. M. Kurecka, W. Wirpsza, Warszawa 2007.
- Hułas M., *Goście czy intruzi? Rząd polski na uchodźstwie wrzesień 1939–lipiec 1943*, Warszawa 1996.
- Ioffe E., Selemenev V., *Jewish refugees from Poland in Belorussia, 1939–1940*, „Jews in Eastern Europe” 1997, R. 1, nr 32.
- Iwry S., *To wear the dust of war. From Bialystok to Shanghai to the promised land. An oral history*, red. L. J. H. Kelley, New York 2004.
- Izdebska J., *Dom rodzinny – dom ojczyzna. Bogactwo znaczeń*, [w:] *Dom i ojczyzna. Dylematy wielokulturowości*, red. D. Lalak, Warszawa 2008.
- Janion M., *Bohater, spisek, śmierć. Wykłady żydowskie*, Warszawa 2009.
- Jankiewicz A., *W poszukiwaniu idei państwa prawa. Koncepcje Komisji Prac Ustawodawczych Rządu RP (1942–45)*, Warszawa 1992.
- Jewdokimow M., *Zmiany społecznych praktyk zamieszkiwania*, Warszawa 2011.
- Jeziarska M.E., *Biały efekt*, „Zeszyty Oświęcimskie” 1964, nr 8.
- Jeż I., *Błogosławcie Pana światła i ciemności*, Koszalin 1993.

- Judt T., *Problem zła w powojennej Europie*, „Gazeta Wyborcza” z 29–30.03.2008.
- Jünger D., *Jahre der Ungewissheit. Emigrationspläne deutscher Juden 1933–1938*, Göttingen 2016.
- Jurandot J., *Miasto skazanych. 2 lata w warszawskim getcie*, oprac. P. Szapiro, A. Arnold, Warszawa 2014.
- Kamiński A., *Diariusz podręczny 1939–1945*, przedm. S. Radoń, wstęp i oprac. A. Palarczykówna, J. Stoksik, Warszawa 2001.
- Kania S., *Polska gwara konspiracyjno-partyzancka. 1939–1945*, Warszawa–Poznań 1986.
- Kaplan M.A., *Between dignity and despair. Jewish life in Nazi Germany*, New York–Oxford 1999.
- Kaplan M.A., *Hitler's Jewish refugees. Hope and anxiety in Portugal*, New Haven 2020.
- Karczevska-Grabias W., *Przetrwać czas niehumanitarny... Majdanek, Ravensbrück, Buchenwald, Taucha. Opowieść o Zofii Kolečkiej-Fugiel*, Sandomierz 2017.
- Kertész I., *Los utracony*, tłum. K. Pisarska, Warszawa 2002.
- Kępiński A., *Refleksje oświęcimskie*, wybór i wstęp Z. J. Ryn, Kraków 2005.
- Kijek K., *Dzieci modernizmu. Świadomość, kultura i socjalizacja polityczna młodzieży żydowskiej w II Rzeczypospolitej*, Wrocław 2017.
- King Jr H. T., *Nuremberg and sovereignty*, „Case Western Reserve Journal of International Law” 1996, R. 28, z. 1.
- Kłodziński S., Ryn Z. J., *Na granicy życia i śmierci. Studium obozowego muzułmaństwa*, „Przeгляд Lekarski” 1983, nr 1(40).
- Kobierska-Motas E., *Rząd polski na emigracji wobec problemu dokumentowania niemieckich przestępstw wojennych*, „Pamięć i Sprawiedliwość” 1995, nr 38.
- Koprowska K., *Podmiotowość wobec doświadczenia granicznego w świadectwach ocalałych muzułmanów*, „Wielogłos. Pismo Wydziału Polonistyki UJ” 2013, nr 3.
- Korczak J., *Pamiętnik i inne pisma z getta*, przyp. M. Ciesielska, postł. J. Leociak, Warszawa 2012.
- Kossak Z., *Z otchłani*, Warszawa 1958.
- Kowalczyk A., *Refren kolczastego drutu. Trylogia prawdziwa*, Cieszyn 2001.
- Kranz T., *Ewidencja zgonów i śmiertelność więźniów w KL Lublin*, „Zeszyty Majdanka” 2005, t. 23.
- Kranz T., *Zagłada Żydów w obozie koncentracyjnym na Majdanku*, Lublin 2010.
- Kroszczor H., *Szpital dla Dzieci im. Bersohnów i Baumanów (1939–1942). Szpital w czasie wojny*, „Biuletyn Żydowskiego Instytutu Historycznego” 1970, z. 4, nr 76.
- Król E. C., *Polska i Polacy w propagandzie narodowego socjalizmu w Niemczech 1919–1945*, Warszawa 2006.
- Król E. C., *Wizerunek wroga w nazistowskim filmie Heimkehr z 1941 roku. Studium antypolskiego stereotypu narodowego*, „Studia nad Faszyzmem i Zbrodniami Hitlerowskimi” 2004, t. 27.
- Królikowski M., *Odpowiedzialność karna jednostki za sprawstwo zbrodni międzynarodowej*, Warszawa 2011.
- Krukowski S., *Byłem kapo*, Warszawa 2014.
- Krupa B., *Wspomnienia obozowe jako specyficzna odmiana pisarstwa historycznego*, Kraków 2006.
- Krzyżanowski Ł., *Dom, którego nie było. Powroty ocalałych do powojennego miasta*, Wołowiec 2016.

- Kubalski L., *Niemcy w Krakowie. Dziennik 1 IX 1939–18 I 1945*, Kraków–Budapeszt 2010.
- Kudliński T., *Dawne i nowe przypadki „teatrala”*, Kraków 1975.
- Kuwałek R., *Żydzi lubelscy w obozie koncentracyjnym na Majdanku*, „Zeszyty Majdanka” 2003, t. XXII.
- Kwiatkowski M., *Rząd i Rada Narodowa RP w świetle faktów i dokumentów od września 1939 do lutego 1942 r.*, Londyn 1942.
- Kwiatkowski T., *Płaci się każdego dnia*, Kraków 1986.
- Lahnstaedt S., *Czas zabijania. Bełżec, Sobibór, Treblinka i akcja Reinhardt*, tłum. B. Nowacki, Warszawa 2018.
- Langbein H., *Ludzie w Auschwitz*, tłum. V. Grotowicz, Oświęcim 2017.
- Langerbein H., *Szwadrony śmierci Hitlera. Einsatzgruppen i logika masowej zbrodni*, Zakrzewo 2017.
- Lem S., *Wysoki Zamek*, Warszawa 1968.
- Lemkin R., *Rządy państw Osi w okupowanej Europie. Prawa okupacyjne, analiza rządu, propozycje zadośćuczynienia*, przekł. A. Bieńczyk-Missala, P. Grzebyl, B. Lanckoroński, M. Madej, Warszawa 2013.
- Lenarczyk W. (oprac), *Majdanek w dokumentach*, Lublin 2017.
- Leociak J., *Przebieg i zmiany granic getta warszawskiego*, [w:] B. Engelking, J. Leociak, *Getto warszawskie. Przewodnik po nieistniejącym mieście*, Warszawa 2001.
- Leociak J., *Dzieci Holocaustu: awers i rewers*, [w:] *Poetyka, polityka, retoryka*, red. W. Bolecki, R. Nycz, Warszawa 2006.
- Leszczyński G., *Kulturowy obraz dziecka i dzieciństwa w literaturze drugiej połowy XIX i w XX w. Wybrane problemy*, Warszawa 2006.
- Levi P., *Pogrążeni i ocaleni*, tłum. S. Kasprzysiak, Kraków 2007.
- Levi P., *Czy to jest człowiek*, tłum. H. Wiśniowska, Kraków 2008.
- Levi P., *Układ okresowy*, tłum. Z. Koprowska, Kraków 2011.
- Lévinas E., *Quelques réflexions sur la philosophie de l'hitlérisme*, „Esprit” 1934, nr 26.
- Lévinas E., *Trudna wolność. Eseje o judaizmie*, tłum. A. Kuryś, J. Migasiński, wstęp M. Jędraszewski, postł. M. Czajkowski, Gdynia 1991.
- Lévinas E., *O Bogu, który nawiedza myśl*, tłum. M. Kowalska, przedm. T. Gadacz, Kraków 1994.
- Lévinas E., *Całość i nieskończoność. Esej o zewnętrzności*, tłum. M. Kowalska, wstęp B. Skarga, Warszawa 2002.
- Lévinas E., *Kilka myśli o filozofii hitleryzmu*, tłum. J. Migasiński, „Literatura na Świecie” 2004, nr 1–2.
- Lewińska P., *Oświęcim. Pogarda i triumf człowieka (rzeczy przeżyte)*, Paryż 1945.
- Lewis M., *The Birth of the New Justice. The Internationalisation of Crime and Punishment, 1919–1950*, Oxford 2014.
- Libionka D., *Zagłada Żydów w Generalnym Gubernatorstwie*, Lublin 2017.

- Lichočka H., *Mieczysław Centnerszwer (1874–1944)*, [w:] *Portrety uczonych. Profesorowie Uniwersytetu Warszawskiego 1915–1945. A–L*, red. P. Salwa, A. K. Wróblewski, Warszawa 2016.
- Litvak Y., *Jewish refugees from Poland in the USSR, 1939–1946*, [w:] *Bitter legacy. Confronting the Holocaust in the USSR*, red. Z. Y. Gitelman, Bloomington 1997.
- Lubertowicz M., *Lex iniustissima non est lex. Formuła Gustava Radbrucha jako alternatywa dla międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka*, „*Studia Erasmiانا Wratislaviensia*” 2010, nr 4.
- Lundholm A., *Wrota piekieł. Ravensbrück*, tłum. E. Czerwiakowska, Warszawa 2014.
- Ładżyński A., *Dom rodzinny jako kategoria pedagogiczna*, [w:] *Dom rodzinny w doświadczeniu (auto)biograficznym*, red. A. Ładżyński, M. Piotrowska, M. Kasprzak, Wrocław 2017.
- Łukasiewicz P., *Porządek społeczny w potocznych wyobrażeniach i przekazach. (Spojrzenie na społeczeństwo polskie)*, Warszawa 1991.
- Mac A., *Zabawa w życiu dziecka a dobrostan*, „*Zdrowie i Dobrostan. Dobrostan i przyroda*” 2013, nr 2.
- Madajczyk Cz., *Polityka III Rzeszy w okupowanej Polsce*, t. 2, Warszawa 1970.
- Malinger R., *50 lat za żelazną kurtyną*, Warszawa 2013.
- Maranda M., *Nazistowskie obozy zagłady. Opis i próba analizy zjawiska*, Warszawa 2002.
- Mazur G., *Biuro Informacji i Propagandy SZP-ZWZ-AK 1939–1945*, Warszawa 1987.
- Messerschmidt M., *Die Wehrmachtjustiz 1933–1945*, Paderborn 2005.
- Michalski K., *Eseje o Bogu i śmierci*, Warszawa 2014.
- Middleton-Kaplan R., *The myth of Jewish passivity*, [w:] *Jewish resistance against the Nazis*, red. P. Henry, Washington 2014.
- Mierzwa J., *Działalność Polskiego Wydziału Prawa w Oksfordzie oraz organizacji zrzeszających polskich prawników na terenie Zjednoczonego Królestwa w latach 1940–1947*, „*Niepodległość i Pamięć*” 2018, nr 25/3(63).
- Milchman A., Rosenberg A., *Eksperymenty w myśleniu o Holocaustcie. Auschwitz – nowoczesność i filozofia*, tłum. L. Krowicki, J. Szacki, Warszawa 2003.
- Millak K., *Historia prasy weterynaryjnej w Polsce*, „*Medycyna Weterynaryjna*” 1959, R. 15, nr 7.
- Mirga A., Mróz L., *Cyganie. Odmienność i nietolerancja*, Warszawa 1994.
- Murawska-Gryń Z. (zebr. i oprac.), *Pieśni z za drutów. Wiersze, pieśni i piosenki powstałe w obozie koncentracyjnym na Majdanku*, Lublin 1985.
- Musioł T., *Dachau 1933–1945*, Katowice 1968.
- Nasierowski T., *Bolesław Ałapin (1913–1985)*, „*Postępy Psychiatrii i Neurologii*” 1995, nr 4.
- Nawrot-Borowska M., *Zabawy dzieci na wsi polskiej w II połowie XIX i na początku XX wieku w świetle literatury pamiętnikarskiej*, „*Przegląd Pedagogiczny*” 2001, nr 2.
- Nijakowski L. M., *O pojęciu dyskryminacji historycznej* [w:] *Obszary i formy wykluczenia etnicznego w Polsce. Mniejszości narodowe, imigranci, uchodźcy*, red. A. Jasińska-Kania, S. Łodziński, Warszawa 2009.

- Nijakowski L. M., *Obóz koncentracyjny jako narzędzie władzy i transformacji społecznej w XX wieku*, „Kultura i Społeczeństwo” 2019, nr 2.
- Nowakowska M., *Obraz domu w polskiej literaturze po 1989 roku – konstrukcja i dekonstrukcja*, [w:] *Literackie wizerunki przestrzeni domowych*, red. M. Błaszowska, A. Kiejziewicz, M. Kuster, I. Łataś, Kraków 2017.
- Nyiszli M., *Byłem asystentem doktora Mengele. Wspomnienia lekarza z Oświęcimia*, tłum. T. Ol-szański, Oświęcim 2000.
- Obuchowski K., *Galaktyka potrzeb. Psychologia dążeń ludzkich*, Poznań 2000.
- Ossowska W., *Przeżyłam... Lwów–Warszawa 1939–1946*, Kraków 2009.
- Ostrowska J., *Przemilczane. Seksualna praca przymusowa w czasie II wojny światowej*, War-szawa 2018.
- Oz A., *A tale of love and darkness*, London 2005.
- Paciorek M., *Prasa lekarska w Polsce 1945–1949*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 2010, t. 55, nr 3–4.
- Parks W. H., *Command responsibility for war crimes*, „Military Law Review” 1973, t. 62.
- Parnas J., *Prace nieogłoszone z powodu wojny*, „Medycyna Weterynaryjna” 1945, nr 1(7–8).
- Paulsson G. S., *Evading the Holocaust. The unexplored continent of Holocaust historiography*, [w:] *Remembering for the future. The Holocaust in an age of genocide*, t. 1, red. J. K. Roth, E. Ma-xwell, M. Levy, W. Whitworth, Houndmills 2001.
- Pawelczyńska A., *Wartości a przemoc. Zarys socjologicznej problematyki Oświęcimia*, Warszawa 1973.
- Pawelczyńska A., *Dary losu*, Łomianki 2013.
- Pawlina S., *Praca w dywersji. Codzienność żołnierzy Kedywu Okręgu Warszawskiego Armii Kra-jowej*, Gdańsk 2016.
- Perel S., *Ich war Hitlerjunge Salomon*, Berlin 1992.
- Perzanowska S., *Gdy myśli do Majdanka wracają*, Lublin 1970.
- Pfeffer J., *Jak uciekałem z Majdanka*, Wrocław 1990.
- Pigoń S., *Wspominki z obozu w Sachsenhausen (1939–1940)*, Warszawa 1966.
- Pinchuk B.-C., *Jewish refugees in Soviet Poland 1939–1941*, „Jewish Social Studies” 1978, R. 40, nr 2.
- Pipes R., *Rosja bolszewików*, tłum. W. Jeżewski, Warszawa 2005.
- Pollin-Galay H., *Ecologies of witnessing. Language, place, and Holocaust testimony*, New Haven–London 2018.
- Posłuszny Ł., *Więziotwórcze funkcje chleba w obozie koncentracyjnym*, [w:] *Kultura jedzenia. Jedzenie w kulturze*, red. M. Błaszowska, K. Kleczkowska, A. Kuchta, Kraków 2014.
- Póltawska W., *I boję się snów*, Częstochowa 1998.
- Prywes M., Chertok H., *Prisoner of hope*, Hanover–New Hampshire 1996.
- Przyboś J., *Póki my żyjemy*, Lublin 1944.
- Puławski A., *W obliczu Zagłady. Rząd RP na uchodźstwie, Delegatura Rządu RP na Kraj, ZWZ-
-AK wobec deportacji Żydów do obozów zagłady (1941–1942)*, Lublin 2009.

- Radbruch G., *Gesetzliches Unrecht und übergesetzliches Recht*, „Süddeutsche Juristenzeitung” 1946, nr 5.
- Rees L., *Auschwitz. Naziści i „ostateczne rozwiązanie”*, tłum. P. Stachura, wstęp W. Bartoszewski, Warszawa 2005.
- Reginbogin H. R., Safferling C. J., *The Nuremberg trials. International criminal law since 1945*, München 2006.
- Rejmer M., *Błoto słodsze niż miód. Głosy komunistycznej Albanii*, Wołowiec 2018.
- Rembierz M., *Egzystencjalne i aksjologiczne doświadczenie domu rodzinnego*, [w:] *Kultura dnia codziennego i świątecznego w rodzinie*, red. L. Dyczewski, D. Wadowski, Lublin 1998.
- Rider J. Le, *Les juifs viennois à la belle époque*, Paris 2013.
- Ringelblum E., *Kronika getta warszawskiego. Wrzesień 1939 – styczeń 1943*, wstęp i red. A. Eisenbach, tłum. A. Rutkowski, Warszawa 1983.
- Rokuszewska-Pawelek A., *Doświadczenia wojenne Polaków – analiza trajektorii wrześnieowej*, „Kultura i Społeczeństwo” 1995, t. 39.
- Rosenberg B. H., *They went like sheep to the slaughter and other myths*, [w:] *Contemplating the Holocaust*, red. B. H. Rosenberg, Ch.Z. Rozwaski, Northvale 1999.
- Rosenberg G., *Krótki przystanek w drodze z Auschwitz*, tłum. M. Kalinowski, Wołowiec 2014.
- Rosenberg W. (R. Vrba), *Żydzi słowaccy*, [w:] *Majdanek. Obóz koncentracyjny w relacjach więźniów i świadków*, wstęp, wybór i oprac. M. Grudzińska, Lublin 2011, s. 29.
- Rosenstock W., *Exodus 1933–1939. A survey of Jewish emigration from Germany*, „The Leo Baeck Institute Yearbook” 1956, R. 1, nr 1.
- Rouppert S., *Reforma studiów lekarskich z punktu widzenia obrony Państwa*, „Lekarz Wojskowy” 1934, t. 24, nr 2.
- Różewicz M., *Różewicz i Holocaust (tekst, który nie ja powinienem była napisać)*, „Nigdy Więcej” 2016, nr 22, https://www.nigdywiecej.org/pdf/pl/pismo/22/rozewicz_i_holocaust.pdf [dostęp: 10.09.2020].
- Rutczyński K., *Ekstradycja Zbrodniarzy wojennych*, „Głos Prawniczy” 1944, nr 2.
- Rydlewski M., *Co czyni nas twórczymi? Różne kolektywy myślowe – różne „kręgi obcości”. Ludwika Flecka refleksja na temat biografii naukowej*, „Archiwum Emigracji. Studia, szkice, dokumenty” 2014, z. 1–2.
- Ryn Z. J., Kłodziński S., *Rytm śmierci. W przeżyciach byłych więźniów niemieckich nazistowskich obozów koncentracyjnych*, Szczecinek 2008.
- Ryszka F., *Norymberga. Prehistoria i ciąg dalszy*, Warszawa 1982.
- Salmonowicz S., *Patologie społeczne okresu okupacji hitlerowskiej*, „Czasy Nowożytnie” 1997, t. 3.
- Sato H., *The execution of illegal orders and international criminal responsibility*, Berlin 2011.
- Scheler M., *Cierpienie, śmierć, dalsze życie. Pisma wybrane*, tłum., wstęp i przyp. A. Węgrzecki, Warszawa 1994.
- Semprun J., *Odpowiedni trup*, tłum. M. Ochab, Warszawa 2002.

- Seweryn J., *Byłem fryzjerem katów*, Warszawa 2008.
- Seweryn T., *Okupacji dzień powszedni*, „Przegląd Lekarski” 1970, nr 1.
- Shapiro Ch., *Go, my son. A young Jewish refugee's story of survival*, Jerusalem–New York 1989.
- Siciński A., *O idei domu i jego roli w Polsce*, [w:] *Dom we współczesnej Polsce. Szkice*, red. P. Łukasiewicz, A. Siciński, Wrocław 1992.
- Siekierski M., Tych F. (oprac.), *Widziałem anioła śmierci. Losy deportowanych Żydów polskich w ZSRR w latach II wojny światowej*, Warszawa–Stanford 2006.
- Skarga B., *Po śmierci Emmanuela Lévinasa. Odstąpić kielkujące zło*, „Tygodnik Powszechny” 1996, nr 7.
- Skarga B., *O filozofię bać się nie musimy. Szkice z różnych lat*, Warszawa 1999.
- Skorr H., Sokolov I., *Through blood and tears. Surviving Hitler and Stalin*, London–Portland 2006.
- Smolarek K., *Analiza historyczno-prawna wyłączenia odpowiedzialności karnej podwładnego działającego na rozkaz przełożonego w prawie karnym*, „Zeszyty Naukowe WSOOWL” 2013, nr 2(168).
- Sofsky W., *Ustrój terroru. Obóz koncentracyjny*, tłum. M. Łukasiewicz, Warszawa 2016.
- Sowińska-Gogacz J., Torzański B., *Mały Oświęcim. Dzieciący obóz w Łodzi*, Warszawa 2020.
- Spitzer W., *Uratowany rysunkami*, tłum. B. Sęk, przedm. E. Wiesel, Warszawa 2016.
- Stankowski A., *How many Polish Jews survived the Holocaust?*, [w:] *Jewish presence in absence. The aftermath of the Holocaust in Poland, 1944–2010*, red. F. Tych, M. Adamczyk-Garbowska, Jerusalem 2014.
- Stefańska-Szymańska I., *Prochy po spalonych więźniach*, „Przegląd Lekarski – Oświęcim” 1989, t. 46, nr 1.
- Steinlauf M. C., *Pamięć nieprzyswojona. Polska pamięć Zagłady*, tłum. A. Tomaszewska, Warszawa 2001.
- Stöcker-Sobelman J., *Kobiety Holocaustu. Feministyczna perspektywa w badaniach nad Shoah. Kazus KL Auschwitz-Birkenau*, Warszawa 2012.
- Stocki-Sosnowski J., *Jedno życie cztery światy*, wstęp J. J. Szczepański, Kraków 1994.
- Storr A., *Samotność. Powrót do jaźni*, tłum. J. Prokopiuk, P. J. Sierdzan, Warszawa 2010.
- Strauss H. A., *Jewish emigration from Germany. Nazi policies and Jewish responses*, „The Leo Baeck Institute Yearbook” 1980, R. 25, nr 1.
- Ströder J., *Oskarżony o przyjaźń z Polakami. Niemiecki pediatra w okupowanym Krakowie*, przedm. do wyd. pol. J. Bogusz, tłum. K. Rydel-Johnston, Kraków 1988.
- Stróżewski W., *Istnienie i wartość*, Kraków 1982.
- Strzembosz T., *Przestępczość i okupacja*, [w:] *Problemy bandytyzmu w okupowanej Polsce w latach 1939–1947*, red. T. Strzembosz, Warszawa 2003.
- Sulej K., *Rzeczy osobiste. Opowieść o ubraniach w obozach koncentracyjnych i zagłady*, Warszawa 2020.
- Sulima R., *Znikająca codzienność*, [w:] *Życie codzienne Polaków. Na przełomie XX i XXI w.*, red. tenże, wstęp J. Tazbir, wybór S. Zagórski, Łomża 2003.

- Swat-Pawlicka M., *Z inkubatora systemu. Casus muzulmana: casus muzulmana w systemie koncentracyjnym*, „Teksty Drugie” 2004, nr 5.
- Szarota T., *Okupowanej Warszawy dzień powszedni. Studium historyczne*, Warszawa 2010.
- Szer W., *Do naszych dzieci: wspomnienia*, Warszawa 2013.
- Szer W., *To our children. Memoirs of displacement. A Jewish journey of hope and survival in twentieth-century Poland and beyond*, Boston 2016.
- Szmaglewska S., *Dymy nad Birkenau*, Warszawa 1975.
- Szmaglewska S., *Zapowiada się piękny dzień*, Warszawa 2020.
- Szpilman W., *Das wunderbare Überleben. Warschauer Erinnerungen 1939 bis 1945*, Düsseldorf–München 1998.
- Szpilman W., *Pianista. Warszawskie wspomnienia 1939–1945*, wstęp i oprac. A. Szpilman, Kraków 2000.
- Szpociński A., *O współczesnej kulturze historycznej Polaków*, [w:] *Przemiany pamięci społecznej a teoria kultury. Praca zbiorowa*, red. B. Korzeniewski, Poznań 2007.
- Szuchta R., „Spotkani na drodze” w doświadczeniu dzieci żydowskich ukrywających się w trzeciej fazie Zagłady na polskiej wsi (1942–1945), [w:] *Dzieci wojny*, red. A. Bartuś, Oświęcim 2016.
- Szweda K., *Kwiaty na Golgocie*, Poznań–Warszawa 1982.
- Ślusarczyk-Burakiewicz W., *Ludzie ludziom*, [w:] *My z Majdanka. Wspomnienia byłych więźniarek*, red. i oprac. K. Tarasiewicz, Lublin 1988.
- Świda-Ziomba H., *Urwany lot. Pokolenie inteligentnej młodzieży powojennej w świetle listów i pamiętników z lat 1945–1948*, Kraków 2003.
- Świebicki H., *Ruch oporu*, [w:] *Auschwitz 1940–1945. Węzłowe zagadnienia z dziejów obozu*, t. 4: *Ruch oporu*, red. W. Długoborski, F. Piper, Oświęcim 1995.
- Świercz-Brunarska Z., *Była wojna! Wspomnienia z lat 1939–1945 w czterech częściach*, Kraków 2005.
- Tarnowski K., *Pragnienie metafizyczne*, Kraków 2017.
- Tischner J., *Nieszczęsny dar wolności*, Kraków 1993.
- Tischner J., *Myslenie według wartości*, Kraków 2000.
- Tischner J., *Myslenie w żywiole piękna*, wybór i oprac. W. Bonowicz, Kraków 2005.
- Tischner J., *Świat ludzkiej nadziei*, Kraków 2005.
- Tokarska-Bakir J., *Okrzyki pogromowe. Szkice z antropologii historycznej Polski lat 1939–1946*, Wołowiec 2012.
- Treterowa K., *Reportaż z mojego życia*, Wrocław 1972.
- Uczkiewicz D., *Dekret Prezydenta RP o odpowiedzialności karnej za zbrodnie wojenne z 30. marca 1943 r.*, „Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem” 2019, t. 41, nr 2.
- Venezia S., *Sonderkommando: W piekle komór gazowych*, współpr. B. Prasquier, Warszawa 2014.
- Voorden M. van, *Rozkaz wojskowy jako instytucja prawa karnego. Podstawowe zagadnienia*, „Studia Prawnoustrojowe” 2014, nr 23.
- Wagner I., *Bauman as a refugee. We should not call refugees „migrants”*, „Thesis Eleven” 2020, R. 156, nr 1.

- Wagner I., *Bauman. A biography*, Cambridge 2020.
- Waldorff J. (oprac.), *Śmierć miasta. Pamiętniki Władysława Szpilmana 1939–1945*, Warszawa 1946.
- Waxman Z., *Kobiety Holocaustu*, tłum. J. Bednarek, Poznań 2019.
- Waydenfeld S., *Droga lodowa. Od zesłania do wolności – odyseja Polaków*, wstęp N. Davies, tłum. D. Waydenfeld, Poznań 2013.
- Weigl R., *Immunization against typhus fever in Poland during World War II*, „Texas Reports on Biology and Medicine” 1947, nr 5.
- Weiser P., *Transport z Majdanka do Gross-Rosen 6 kwietnia 1944 roku*, „Zeszyty Majdanka” 2003, t. 22.
- Welch H., Kryger R., *A Passover in Rome*, New York 2004.
- Wesołowska D., *Słowa z piekiel rodem. Lagerszpracha*, Kraków 1996.
- Wiesel E., *Noc*, tłum. M. Kozłowska, Kraków 2007.
- Wind E. de, *Stacja końcowa Auschwitz. Moja historia z obozu*, tłum. I. Mączka, Warszawa 2020.
- Wischnitzer M., *Jewish emigration from Germany 1933–1938*, „Jewish Social Studies” 1940, R. 2, nr 1.
- Wlazłowski Z., *Tak było w Gusen*, [w:] *Muzułman wraca do domu i inne pamiętniki więźniów hitlerowskich obozów koncentracyjnych*, oprac. S. Nowakowski, Kraków 1985.
- Włodarczyk J. A., *Życie znaczą mieszkać. Dom mieszkalny na granicy stuleci*, Tychy 2004.
- Włodarczyk A., *Prorok Żywego Kościoła. Ks. Franciszek Blachnicki (1921–1987) – życie i działalność*, Katowice 2008.
- Wojdowski B., *Chleb rzucony umartym*, Warszawa 1981.
- Wyka K., *Życie na niby. Szkice z lat 1939–1945*, Warszawa 1959.
- Zajadło J., *Formuła Radbrucha. Filozofia prawa na granicy pozytywizmu prawniczego i prawa natury*, Gdańsk 2001.
- Zajadło J., *Odpowiedzialność za mur. Procesy strzelców przy Murze Berlińskim*, Gdańsk 2003.
- Zaremba M., *Wielka trwoga. Polska 1944–1947. Ludowa reakcja na kryzys*, Kraków 2012.
- Zessin-Jurek L., *Macewa pośród krzyży. Żydzi w polskiej pamięci Sybiru*, [w:] *Syberia Żydów polskich. Losy uchodźców z Zagłady*, red. L. Zessin-Jurek, K. Friedla, Warszawa 2020
- Ziewiński J., *Rozkaz wojskowy w prawie karnym*, Warszawa 1973.
- Zimmerer K., *Zamordowany świat. Losy Żydów w Krakowie 1939–1945*, Kraków 2004.
- Žižek S., *Kukła i karzeł. Perwersyjny rdzeń chrześcijaństwa*, tłum. M. Kropiwnicki, Bydgoszcz 2006.
- Zweig S., *Jérémie. Drame en neuf tableaux*, Leipzig 1917.
- Zweig S., *L'esprit européen en exil. Essais, discours, entretiens. 1933–1942*, red. J. Le Rider, K. Renoldner, Paris 2020.
- Zweig S., *Le monde d'hier. Souvenirs d'un Européen*, Paris 1948.
- Zweig S., *Świat wczorajszy. Wspomnienia pewnego Europejczyka*, tłum. M. Wisłowska, Warszawa 1958.
- Zweig S., *Seuls les vivants créent le monde*, Paris 2018.

- Zweig S., *Pas de défaite pour l'esprit libre. Écrits politiques 1911–1942. Inédits*, Paris 2020.
- Zwiernik J., *Zabawa jako medium dziecięcej codzienności – etnografia w przedszkolu*, „Problemy Wczesnej Edukacji” 2009, nr 2(10).
- Żbikowski A. (oprac.), *Relacje z Kresów*, Warszawa 2000.
- Żywulska K. (Sonia Landau), *Pusta woda*, przedm. S. Grodzieńska, posł. J. Pańków, Michałów–Grabina 2008.

INDEKS OSÓB

- Abramowicz Owsiej 86
Adjam Tikno 308
Adler Eliyana 43, 47
Agamben Giorgio 151–152, 163, 169–173
Ałapin Bolesław 98
Ałapinowa Stanisława 98
Albin Kazimierz 75
Albrecht Wanda 128
Aleksandrowicz Julian 96
Aleksiun Natalia 47
Alighieri Dante 151
Alster Aaron 64–65
Amèry Jean 165
Amzel Róża 87
Anigstein Ludwik 95
Ankiewicz Jadwiga 134, 135
Antelme Robert 170
Apel Bela 263
Apfelbaum Emil 96–97
Apostoń-Staniszevska Jadwiga 153, 159
Arendt Hannah 7, 39
Augustyniak Irena 73
Aumaier Hans 233
- B**
Babikier Noch 124
Bach Erich von dem 207
Baer Marcel der 249
Balzac Honoré de 294
Baranowski Tadeusz 93
Bartosz Adam 315
Bauer Yehuda 43, 45
Bauman Zygmunt 50
Beck Józef 192
Begin Menachem 40
Benz Wolfgang 237
Berlin Isaiah 105, 326
Berman Jakub 213
- Bernstein Michael 43
Biermann Wolf 179, 180, 214
Bierut Bolesław 234
Birenbaum Halina 134, 150
Blachnicki Franciszek 149
Blatt Toivi 261
Boksański Zbigniew 258
Boniecki Albin Maria 131
Bradfish Otto 221
Braitberg Szyfra A. 51
Brandl Teresa 233
Braude-Hellerowa Anna 96
Braun Pola 122
Breder Linda 261
Breitwieser Arthur 234
Broniewski Władysław 22
Bühler Josef 266, 230–233
Bujwid Odo 81, 90
Buki Meilech 138
- Canin Mordechaj 63
Cannetti Elias 39
Carpi Aldo 165, 170
Cassin Rene S. 249
Ceașescu Nicolae 310
Celichowski Stanisław 240
Centnerszwer Mieczysław 88
Cesarani David 43
Chain Icchok 89
Chaplin Charlie 310
Chirac Jacques 306
Cieciora Antoni 190, 199, 203, 213
Cohen Leon 140, 143
Curie-Skłodowska Maria 90
Cyprian Tadeusz 239
Cyrankiewicz Józef 147
Cywiński Czesław 216

- Czajkowski Michał 279
 Czamarka Halina 125
 Czerniaków Adam 97
 Czerny Antoni 233

Dahmani Michel (zob. Galif Tony) 305
 Datoń Helena 147
 Daume Max 226
 Davidson Pankowsky Hanna 55
 Dejaco Walter 146
 Descamps Edouard 241
 Dickens Charles John 315
 Dirlewanger Oskar 205
 Dobrecki Seweryn 62–63
 Domańska Ewa 173
 Dostojewski Fiodor 149, 271
 Dragon Abraham 145, 148
 Dragon Szlama 138, 144, 147
 Drażewski Andrzej Marek 215
 Druszkowski Stanisław 229
 Dungren Emil 83
 Duppler Jörg 214

Ečer Bohuslav 249–250
 Edelman Marek 116
 Ehrlich Ludwig 229
 Eichmann Adolf 327
 Eicke Theodor 105
 Einstein Albert 39
 Eisenberg Filip 81, 90
 Eisenschmidt Eliezer 141
 Elster Olga 85, 92
 Engelking Barbara 259
 Epstein Tekla 87–90, 92
 Erler Rudolf 145
 Erlichson Yitzkhak 53
 Errera Alberto 147
 Ertl Fritz 146

Fejgin Bronisława 87–88, 90
 Fejgin Mieczysław 94
 Felman Shoshana 152
 Fenigstein Henryk 97
 Fibich Zofia 130
 Finkl Evgenij 45
 Fischer Ludwig 192, 226–227
 Flajszer Mordechaj 126, 134
 Flatau Edward 97
 Fleck Ludwik 82–86, 90–96
 Fliederbaum Julian 96–97
 Forster Albert 226
 Foucault Michel 119
 Franco Francisco 30
 Frank Anna 295
 Frank Hans 202, 231, 233
 Frankl Emil Viktor 105, 108, 114, 119, 149,
 153, 156–158
 Freese Willi 145
 Fresnay Pierre 310
 Freud Zygmunt 303
 Friedberg Maurice 45
 Fromm Erich 275, 279–287

Gabai Jaakov 140
 Gabin Jean 310
 Gaik Tadeusz 150
 Gärtner Ella 146
 Gąsiorowski Napoleon 90
 Gatlif Tony (zob. Michel Dahmani) 305–306,
 308–312, 314–315, 317–318, 320
 Gawalewicz Adolf 153, 159, 168, 173
 Gelbard Aniela (zob. Majewska Zofia) 98
 Gepner Abraham 87
 Geshè Adolph 159
 Getlach Aron 263
 Gieszczykiewicz Marian 90
 Gilde Siegfried 97, 99
 Glaser Stefan 240, 241, 245, 247, 249–252

- Gleichgewicht Bolesław 44, 54
 Główka Marian 159
 Goebbels Joseph 198
 Goldlust John 43, 47
 Goliborska Teodozja 97
 Göring Hermann 105
 Göth Amon 225–226, 228–230, 234
 Grabowski Jan 259
 Grabski Stanisław 240
 Gradowski Załmen 147
 Greiser Artur 225–226
 Grodzieńska Stefania 296
 Groër Franciszek 85, 92
 Gross Jan Tomasz 261, 263, 265
 Grudzińska-Gross Irena 261, 265
 Grynberg Henryk 55
 Grynberg Icchok 45
 Grzesiuk Stanisław 155
 Grzymała-Siedlecki Adam 100
 Gustaw II Adolf 218
 Gutman Józef 263
 Gutman Tanchem 263
 Gutter Pinchas 126
 Gyges 277
- H**arwood Harold 180
 Heidegger Martin 271
 Hejmowski Stanisław 228
 Hełczyński Bronisław 240
 Hen Józef 51
 Herling-Grudziński Gustaw 58
 Herman Eufemiusz 97–98
 Herzl Theodor 302
 Hilberg Raul 45–46
 Himmler Heinrich 105, 127, 138–140, 209
 Hirsfeld Hanna 83
 Hirsfeld Ludwik 81–83, 86–87, 89–93, 96,
 100
- Hitler Adolf 12, 30, 39–40, 42, 51, 55, 184–
 185, 191, 193, 205, 209, 223–224, 228,
 287, 291, 293, 315
 Hoffman Jerzy 40
 Hoffmann Hans 233, 235
 Hollande François 307
 Hopkins Johns 55
 Hörle Karl 199, 212
 Hosenfeld Annemarie 184, 188
 Hosenfeld Detlev 185
 Hosenfeld Helmut 185, 196, 188–189
 Hosenfeld Wilhelm (Wilm) 179–216
 Höß (Höss) Rudolf 138, 146, 226, 229–230,
 232, 234
 Hoxhy Enver 258
- I**wry Samuel 55
- Jabłońska Renata 45, 51, 56
 Jackson Robert H. 224
 Jahrreiss Herman 224
 Jakubowski Tadeusz 228–230
 Janion Maria 172–173
 Jarra Eugeniusz 240
 Jedlicki Marian 240
 Jeremiasz prorok 303
 Jeschke Karl 233, 235
 Jeż Ignacy 150
 Jezierska Maria Elżbieta 152, 155
 Jodl Alfred 224
 Judowicz Zofia 87
- K**aczyński Lech 215
 Kaeckelbeck Georges 245
 Kah Ernst 199
 Kahane Dawid 327
 Kamińska Ida 55
 Kamiński Adam 79
 Kamiński Bronisław 205

- Kant Immanuel 279
 Keitel Wilhelm 224
 Kępiński Antoni 108, 151, 153, 155–158,
 160–161
 Kerschensteiner Georg 183
 Kertész Imre 172–174
 Kiciński Karol 260
 Klepkarczyk-Jabłońska Mariem 51
 Kłodziński Stanisław 147, 159, 163, 165–166
 Kocen Mieczysław 87
 Kolbe Maksymilian 150, 161
 Kolečka-Fugiel Zofia 133
 Komarnicki Waclaw 239, 247, 248
 Koprowski Hilary 301
 Korczak Janusz 61, 279
 Kossak Zofia 153, 156
 Kossek Mieczysław 230
 Kowarzyk Hugon 93
 Kranz Tomasz 121
 Kremer Johann Paul 233–234
 Krukowski Stefan 117
 Krummacher Annemarie (zob. Hosenfeld
 Annemarie) 183
 Krupa Bartłomiej 107
 Krygier Rosa 51
 Krzyżanowski Łukasz 262–263
 Krzyżewska Elżbieta 129
 Kubina Teodor 263
 Kulski Władysław W. 240, 243
 Kurcysz Helena 132
 Kwiatkowski Tadeusz 72, 74

 Lachs Manfred 239
 Landesman Maurycy 87
 Landsteiner Karl 83
 Langbein Herman 168
 Laskus Edward 132
 Lauterpacht Hersz 221, 252
 Lavoine Marc 310

 Leist Ludwig 226
 Lem Stanisław 157
 Lemkin Rafał 40, 248
 Lénard Dionyz 123, 134
 Leociak Jacek 62
 Levi Primo 113, 116, 156, 170–172
 Levinas Emmanuel 275–281, 286, 290
 Lewińska Pelagia 154, 156, 168
 Libera Zbigniew 264
 Libeskind Daniel 50
 Libeskind Nachman 50
 Liebehenschel Arthur 230
 Lifton Robert Jay 264
 Lipscher Winfried 214, 215
 Litawski Jerzy 250
 Litschi Menachem 140
 Lubieniecki Henryk 90
 Lundy Yvette 306–309

 Łukasiewicz Piotr 71–72, 78, 80

 Majewska Zofia (zob. Gelbard Aniela) 98
 Makower Henryk 94
 Malczewski Jacek 262
 Małgorzewski Józef 11
 Malingier Rachela 48
 Mandelbaum Henryk 139, 143, 145, 148
 Mandl Maria 233
 Marcel Gabriel 160
 Maximoff Matéo 309
 Meisinger Josef 226
 Mengele Josef 140
 Metz Johann Baptist 151–152
 Michalak Janina 130
 Michałowicz Mieczysław 130
 Michalski Krzysztof 161
 Michlic Joanna 65
 Milejkowski Izrael 97
 Mitzner Dawid 51

Moll Otto 138, 140
 Moltke Helmut von 217
 Mościcki Ignacy 12
 Mosing Henryk 94
 Moynier Gustav 241
 Mroźek Sławomir 12–13
 Mularczyk Adam 72–73
 Münch Hans 231, 233
 Murczyńska Zofia 94–95
 Mussolini Benito 30

 Nagórski Zygmunt 240
 Nałkowska Zofia 13
 Navarro-Valls Joaquin 267
 Nesselrodt Markus 47
 Nestroy Johann 72
 Nijakowski Lech M. 306
 Nitsch Roman 81, 90
 Novac Ana 146
 Nyiszli Miklós 141

Obuchowski Kazimierz 151, 157–158, 160
 Olère David 147
 Olszański Stanisław 132
 Orłowski Tadeusz 97
 Orłowski Witold 97
 Ossowska Wanda 127–128
 Ostaszewski Tadeusz 232
 Ostrowski Kazimierz 233
 Oz Amos 55

Paderwski Ignacy Jan 301
 Padlewski Leon 90
 Paluch Andrzej 262
 Parnas Józef 96
 Pascal Blaise 155, 159
 Paszkiewicz Ludwik 91
 Paulsson Gunnar S. 46–47
 Pawełczyńska Anna 157–158

 Penson Jakub 96, 98
 Pentecôte Pierre 320
 Perel Solomon (Salek) 55
 Perzanowska Stefania 127, 132
 Pestalozzi Johann Heinrich 183
 Pétain Phillipe 315, 321
 Pfeffer Ignasz 126
 Pfeffer Jerzy 126
 Pfeffer Lusja 126
 Philipe Gérard 310
 Pigoń Stanisław 156
 Pipes Richard 40
 Piwińska Eugenia 132
 Platon 279
 Płoński Moryc 97
 Pokorny Bruno 228–229
 Polański Roman 180, 210
 Pollin-Galay Hannah 52
 Półtawska Wanda 153
 Posłuszny Łukasz 164
 Posmysz Zofia 158–159
 Potulicki Michał K.J. 240, 243
 Pres Terrence Des 110
 Prohazke Adolf 243
 Prywes Moshe 54
 Przyboś Julian 22
 Purke Józef 145

Raabe Henryk 90
 Rabinowiczówna Helena 90
 Radbruch Gustav 222, 248
 Raeder Erich 224
 Rafael 272
 Rappaport Bertold 228, 231, 233
 Reck Norbert 154
 Rees Laurence 261
 Rimbaud Arthur 173
 Ringelblum Emanuel 52, 61–62, 263
 Robota Róża 146

- Rosenberg Alfred 186
 Rosenberg Walter (zob. Vrba Rudolf) 123–124
 Rosier Theodore 306–307, 309
 Ross Henryk 61
 Rotbalsam Izrael 97
 Rotblat Józef 40
 Rouppert Stanisław 82–83
 Różewicz Małgorzata 265
 Różewicz Tadeusz 265
 Rühle Volker 179, 214
 Rymar Stanisław 217, 233
 Ryn Zdzisław 163, 165
 Ryszka Franciszek 283
- Sackar Josef 141, 144, 148
 Safir Regina 146
 Sawicki Jerzy 227
 Scheler Max 48
 Seemanowa Anna 86
 Sehn Jan 147
 Semprun Jorge 172–173
 Seweryn Tadeusz 74–75
 Shapiro Chaim 54
 Siciński Andrzej 69
 Sieradzka Irena 98
 Sigot Jacques 307–308
 Sikorski Władysław 237–238
 Silberberg Jaakov 144, 148
 Skarga Barbara 151, 155
 Skibińska Alina 259
 Skorr Henry (zob. Skorupa Henryk) 49–50
 Skorupa Henryk (zob. Skorr Henry) 49
 Śmigły-Rydz Edward 16, 25
 Sofsky Wolfgang 107, 112, 163, 169–171
 Spinoza Baruch Benedykt 325, 330
 Stahel Reiner 207
 Stalin Józef 12, 30, 51, 96, 99, 257
 Stanisławski Andrzej 131
- Starzyński Stefan 15, 36
 Steinberg Elan 270
 Steinlauf Michael C. 264
 Stempowski Jerzy 23
 Stróżewski Władysław 155, 159
 Strzemiński Władysław 264
 Sukiennicki Wiktor 240
 Swat-Pawlicka M. 164
 Szadur-Babic Bluma 125
 Szapiro Jerzy 98–99
 Szczecińska Maria 260
 Szer Włodzimierz 55
 Szewczyk Mieczysław 227
 Szlagowski Antoni 207, 210
 Szlengel Władysław 296
 Szniolis Aleksander 89
 Szpilman Andrzej 179
 Szpilman Halina 215
 Szpilman Władysław 180, 210, 212–213
 Szpociński Andrzej 226
 Sztaba Romuald 129
 Szurlej Stanisław 240
 Szweda Konrad 155
- Tabor Helena 75
 Tabor Tadeusz 75
 Tarnowski Karol 160
 Tauber Henryk 139
 Thierree James 310
 Tischner Józef 154, 158, 275–276, 280, 286–290
 Titaniec Marta 154
 Tochmana Wojciech 259
 Treterowa Kazimiera 72
 Trollmann Johann „Rukeli” 117
 Turski Marian 7
 Tursz Mojżesz 89
 Tuwim Julian 40

Ucicky Gustav 191
Umbreit Franciszek 232
Umschweif Bernard 85–86, 92
Unruh Walter von 195

Venezia Shlomo 140, 143–145
Vrba Rudolf (zob. Rosenberg Walter) 124

Waitz Robert 95
Wajsbium Estera 146
Walecka Ewa 132
Warm (Warczyński) Leon 199, 213
Waydenfeld Stefan 55
Weber Bruno 86
Weigl Rudolf 84, 89, 94
Weil Emil 96
Wetzel Alfred 124
Wilhelm II Hohenzollern 242
Wilner Arie 48
Wilżanka Maria 72
Wind Eddy de 112, 117
Winiarski Bohdan S. 239, 240, 245
Witaszek Franciszek 90
Wójcicki Seweryn 129
Wojciechowska Zofia 128
Wojdowski Bogdan 60, 66
Wolska-Walasowa Szczesna 233
Woroncew Alekander 264
Wyka Kazimierz 80, 268–269
Wyneken Gustav 183

Yehuda Bauer 43

Zajdmann Alter 45
Zaremba Marcin 259
Zelent Stanisław 129, 132
Zieringer Josef 208
Žižek Slavoj 171

Zweibaum Juliusz 97
Zweig Stefan 39, 291–303
Zylberklang Chaim 50

Żywulska Krystyna 64

NOTY

Autorki i autorzy artykułów

dr hab. Jolanta AMBROSEWICZ-JACOBS, prof. UJ – kulturoznawczyni. Wykłada w Katedrze UNESCO ds. Edukacji o Holokauście w Instytucie Europeistyki UJ. W latach 2008–2016 dyrektorka Centrum Badań Holokaustu UJ. Laureatka Nagrody im. Ireny Sendlerowej w 2012 r. ustanowionej przez Fundację Taubego na rzecz Życia i Kultury Żydowskiej.

dr Joanna BARCIK – filozofka religii. Adiunktka na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Zajmuje się francuską fenomenologią religii, myślą feministyczną oraz teologią po Auschwitz. Interesują ją także filozoficzne podstawy dialogu międzyreligijnego i ekumenicznego.

Yaron Karol BECKER – historyk i filozof, tłumacz i publicysta. Pracował jako koordynator programów edukacyjnych Instytutu Polskiego w Tel Awiwie. Mieszka w kibucu Hazorea w Izraelu.

prof. dr hab. Jacek CHROBACZYŃSKI – historyk. Wykładowca w Instytucie Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Specjalizuje się w historii najnowszej Polski i powszechnej. Jest autorem wielu książek naukowych i popularnonaukowych.

dr hab. Maria CIESIELSKA – wykładowczyni historii medycyny oraz przewodnicząca Oddziału Katedry Bioetyki UNESCO na Wydziale Medycznym Uczelni Łazarskiego w Warszawie. Publikuje artykuły związane z losami lekarzy w okresie II wojny światowej. Laureatka m.in. Nagrody im. Marii i Łukasza Hirszowiczów przyznanej przez ŻIH za książkę „Lekarze getta warszawskiego”.

dr Anna CZOCHER – historyczka. Pracuje w Oddziałowym Biurze Badań Historycznych IPN w Krakowie. Autorka książki „W okupowanym Krakowie. Codzienność polskich mieszkańców miasta 1939–1945” oraz artykułów dotyczących historii życia codziennego oraz historii kobiet w czasie II wojny światowej.

dr Bogusława FILIPOWICZ – historyczka. Pracuje w Instytucie Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego. Zajmuje się m.in. historią prawa, historią i antropologią religii. Jest tłumaczem z języka francuskiego.

Marta GRUDZIŃSKA – kustoszka. Pracuje w Dziale Naukowym Państwowego Muzeum na Majdanku. Autorka artykułów i publikacji dotyczących historii obozu koncentracyjnego na Majdanku. Redaktorka książek ze wspomnieniami ocalałych. Współautorka wystaw muzealnych.

Agata JANKOWSKA – historyczka. Doktorantka w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Szczecińskiego. Stypendystka Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN. Zajmuje się literackimi i wizualnymi reprezentacjami Holokaustu i wojny.

dr Anna KAMIŃSKA-MALANDAIN – filozofka. Adiunktka w Instytucie Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Jej zakres zainteresowań to: antropologia filozoficzna, etyka, filozofia dialogu, filozofia współczesna, etyka, filozofia kultury.

prof. dr hab. Eugeniusz Cezary KRÓL – historyk, politolog i tłumacz niemieckiej literatury historycznej. Badacz stosunków polsko-niemieckich, współczesnych systemów politycznych, przywództwa oraz kultury wizualnej i propagandy XX w.

dr Joanna LUBECKA – historyczka i politolożka. Pracuje w Akademii Ignatianum w Krakowie i Oddziałowym Biurze Badań Historycznych IPN w Krakowie. Autorka publikacji naukowych dotyczących Trzeciej Rzeszy, rozliczenia niemieckich zbrodni oraz niemieckiej i polskiej pamięci historycznej.

dr hab. Lech M. NIJAKOWSKI, prof. UW – socjolog. Wykładowca na Wydziale Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego. Od 2001 r. stały doradca Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP. Członek Komitetu Prognoz „Polska 2000 Plus” przy Prezydium PAN. Członek redakcji „Przeglądu Humanistycznego”, „Studiów Socjologiczno-Politycznych. Seria Nowa” oraz „Zdania”.

Katarzyna OKONIEWSKA – historyczka. Doktorantka na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jej główne zainteresowania naukowe to: medycyna w obozach koncentracyjnych i relacje polsko-niemieckie.

dr Dominika UCZKIEWICZ – prawniczka, historyczka. Adiunktka w Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy’ego Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego. Jej zainteresowania naukowe obejmują: rozliczenia zbrodni z okresu II wojny światowej, prawo karne międzynarodowe, stosunki polsko-niemieckie, sprawiedliwość okresu przejściowego oraz studia nad pamięcią.

Robert SZUCHTA – historyk. Nauczyciel w LXIV Liceum Ogólnokształcącym im. S. I. Witkiewicza w Warszawie. Współpracownik Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN. Autor artykułów o tematyce historycznej i metodycznej dotyczących nauczania o Holokauście i edukacji wielokulturowej.

dr Jolanta WRÓBLEWSKA – polonistka w I Liceum Ogólnokształcącym im. Danuty Siedzikówny „INKI” we Wrocławiu. Od 10 lat prowadzi autorskie klasy medialne i filmowe. Członkini Polskiego Towarzystwa Badań nad Filmem i Mediami.

dr Lidia ZESSIN-JUREK – historyczka. Pracuje w Czeskiej Akademii Nauk w Pradze w ramach projektu European Research Council „Unlikely refuge?” (2019–2024). Stypendystka wielu fundacji i zdobywczyni grantów badawczych (m.in. Imre Kertész Kolleg oraz stypendium DAAD w Niemczech, czy też New York Public Library and Fordham University oraz Northwestern University w Stanach Zjednoczonych).

Redaktorka tomu

dr Alicja BARTUŚ – politolożka. Kieruje Oświęcimskim Instytutem Praw Człowieka. Adiunktka w Instytucie Prawa i Administracji WSB w Poznaniu. Od ponad 20 lat związana z Fundacją na Rzecz MDSM w Oświęcimiu. Zajmuje się edukacją na rzecz praw człowieka i edukacją o Auschwitz oraz porównywaniem mechanizmów zbrodni ludobójstwa w XX w.

Recenzentka i recenzent tomu

dr hab. Dorota SULA – historyczka, pracowniczka Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy. Autorka książek i artykułów poświęconych obozowi koncentracyjnemu Gross-Rosen oraz problematyce przesiedleń, repatriacji w XX w., ludności polskiej w Rosji i ZSRS.

dr hab. Piotr TROJAŃSKI, prof. UP – historyk. Wykładowca w Instytucie Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie i doradca akademicki w Międzynarodowym Centrum Edukacji o Auschwitz i Holokauście w PMA-B, członek polskiej delegacji w International Holocaust Remembrance Alliance. W obszarze jego badań znajdują się: historia Żydów polskich, pamięć Auschwitz i dydaktyka historii, zwłaszcza nauczanie o Holokauście.

Projekt okładki

Tomasz BOCHENSKI – dyrektor artystyczny Polska Press Grupy. Jeden z najlepszych polskich twórców okładek prasowych. Wielokrotnie zdobywał prestiżowe nagrody w konkursach branżowych w Polsce i na świecie. W dorobku ma kilkadziesiąt nagród, m.in. ArtFront oraz Chimera Grand Prix, European Newspaper Award oraz Best of News Design – The Society for News Design w USA.